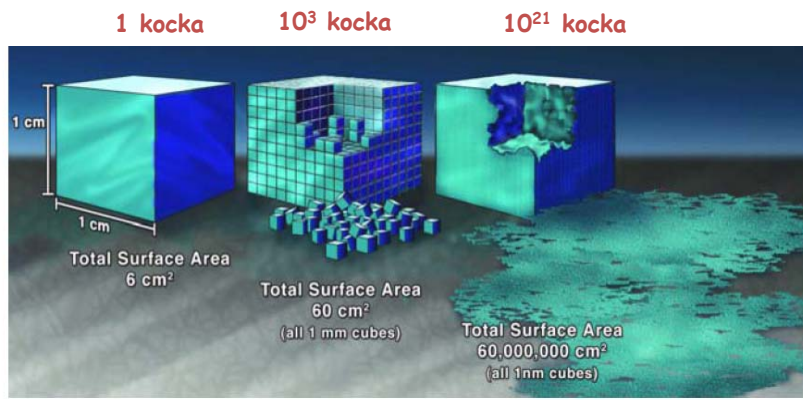

Részecskeméret vs. felület

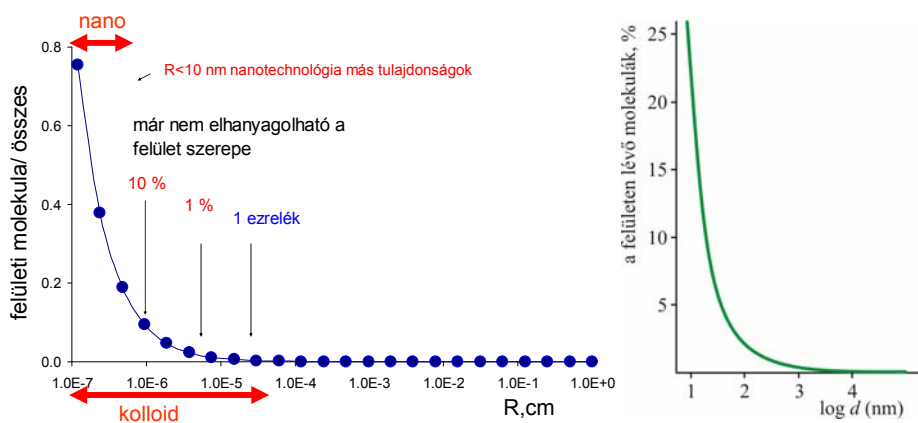

Felületi és tömbfázisbeli részecskék aránya
felület/térfogat arány

A fajlagos felület fogalma: egységnyi tömegű anyag felülete

19

A FELÜLETEN LÉVŐ MOLEKULÁK HÁNYADÁNAK VÁLTOZÁSA A MÉRETTEL

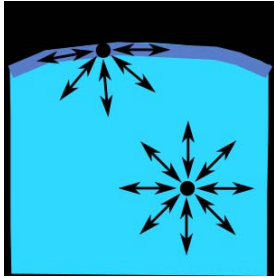

20

A HATÁRFELÜLETBEN LÉVŐ MOLEKULÁK ENERGIATÖBBLETTEL RENDELKEZNEK

$$\gamma = \left(\frac{\partial G}{\partial A_s} \right)_{\rho, T}$$

felületi feszültség

felületi munka
 $dW_{fel} = \gamma dA_s$

	$\gamma^{293\text{ K}}$ mJ/m ² vagy mN/m	kölcsönhatás
He(l)	0,308 ^{2,5 K}	diszperziós
n-hexán	18	diszperziós
víz	72	H-híd
Hg(l)	472	fémes kötés
BaSO ₄	10 ³	ionrács ²¹

Ha egy folyadékmolekulát a felületi rétegbe akarunk juttatni, akkor annak erőit kell legyőznie.

A felületi feszültség hőmérsékletfüggése:

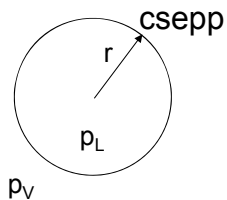
$$\gamma V_m^{2/3} = k_E (T_c - T - \theta)$$

$$k_E = 2 \cdot 10^{-7} \text{ J / (K} \cdot \text{mol}^{2/3})$$

Eötvös L.

A felületi többletenergiával kapcsolatos jelenségek

1. Görbült felületek tenziója

A felületi feszültség miatt a csepp belsejében többletnyomás van

$$p_L = p_V + \frac{2\gamma LV}{r}$$

$$\Delta p = p_L - p_V$$

Young-Laplace

Buborék átmérő (2r) (μm)	Δp (Pa)	Δp (atm)
1000	288	0.00284
3.0	96000	0.947
0.3	960000	9.474

23

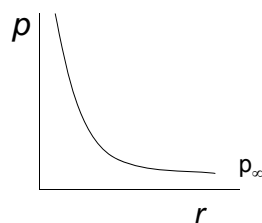
Folyadékcsépp

Telítési gőznyomás az r görbületi sugarú folyadékcsépp felszín közelében

$$p = p_\infty e^{\frac{2\gamma V_m}{rRT}}$$

p_∞ a sík felület feletti telítési gőznyomás
T hőmérsékleten

V_m a folyadék móltérfogata
 r a csépp sugara

izoterm desztilláció jelensége

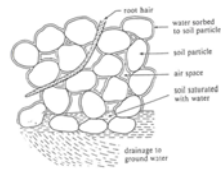
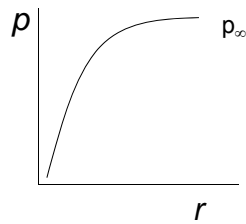
24

Gőzüreg (buborék, pórus)

Telítési gőznyomás az r görbületi sugarú buborék felszín közelében

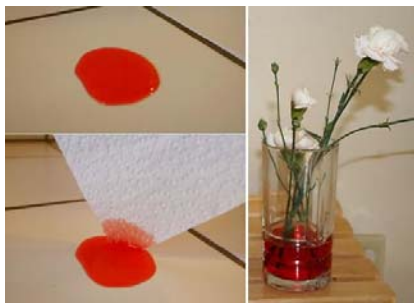
$$p = p_{\infty} e^{\frac{-2\gamma V_m}{rRT}}$$

p_{∞} a sík felület feletti telítési gőznyomás
 T hőmérsékleten
 V_m a folyadék móltérfogata
 r a buborék sugara

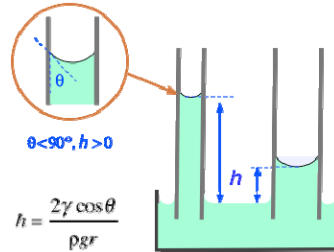

25

2. Kapillárisemelkedés

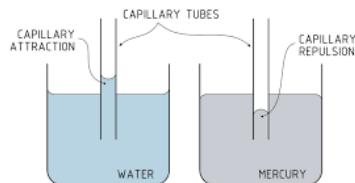
θ peremszög

$$h = \frac{2\gamma \cos \theta}{\rho g r}$$

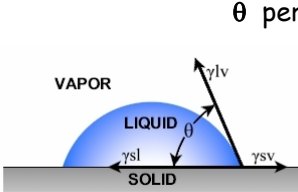
$$2r\pi\gamma \cos \theta = r^2\pi h\rho g$$

$$\frac{2\gamma \cos \theta}{r} = h\rho g = \Delta p_{hidroszt}$$

26

3. Kontakt nedvesedés

θ peremszög

Young egyenlet

$$\gamma_{sv} = \gamma_{sl} + \gamma_{lv} \cos\theta$$

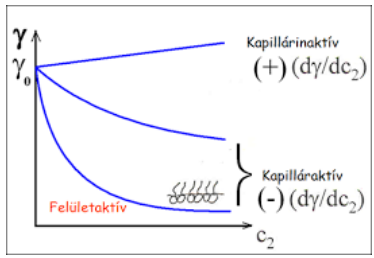
szétterülés $\theta = 0$

$$\gamma_{sv} - \gamma_{sl} = \gamma_{lv} \cos\theta$$

27

A NEDVESEDÉST BEFOLYÁSOLÓ TÉNYEZŐK

- FELÜLETKEZELÉS (hidrofil - hidrofób jelleg megváltoztatása)**
pl. festés
zsírtalanítás
- A FOLYADÉKFÁZIS TULAJDONSÁGÁNAK MEGVÁLTOZTATÁSA**
Oldott anyagokkal

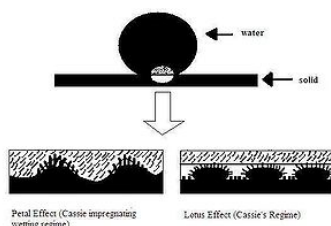

felületaktív anyagok: kettős természet (amfifil)

LIOFIL (hidrofil)   LIOFÓB (hidrofób)

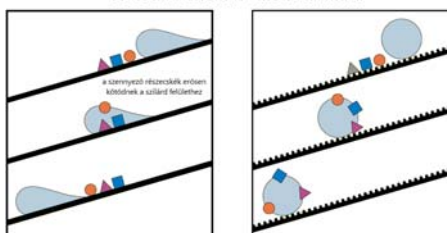
28

3. A FELÜLETI ÉRDESSÉG SZEREPE

Lótusz-effektus: mikrostrukturált, hidrofób (víztaszító) felületek öntisztuló képessége

A "lótusz-effektus" mechanizmusa

sima neutrális felület: a szennyező részecskéken átgördül a vízcsep

érdes hidrofób felület: a legördülő vízcsepp lemossa és magával viszi a szennyező részecskéket

29

AZ AMFIFIL ANYAGOK CSOPORTOSÍTÁSUK

- A hidrofób rész töltése alapján

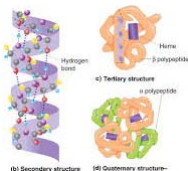
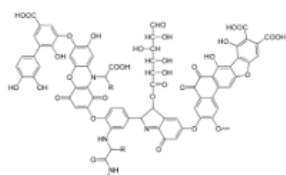
Anionos $R-COO^- X^+$ Pl. karbonsavak sói (szappanok)

Kationos $R-N^+(CH_3)_3 Y^-$ Kvaterner ammónium sók

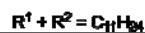
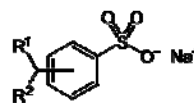
Nemionos $R-Z-(CH_2-CH_2-O)_n H$ Z = pl. O, S, NH

- Eredetük szerint

Természetes pl. huminsavak, fehérje

Szintetikus pl. szappan, alkil-benzol szulfonátok Na sója

30

Viselkedésük levegő/oldat határfelületen **T=áll.**

oldat $\rightleftharpoons$ felület n $\rightleftharpoons$ micella

itt: vizes oldat

c_M Kritikus micellakonzentráció

tenzidkoncentráció $\rightarrow$

csökken felületi feszültség $\rightarrow$ állandó

felületi többletkonzentráció, mol/m²

$$\Gamma = -\frac{c}{RT} \frac{d\gamma}{dc}$$

31

Micella

Inverz (fordított) micella

akár több-100 molekula is alkothat egy micellát

Na-sztearát vízben

Ca-sztearát olajban

32

